

4

De huidige rijkdom van Giethoorn is zijn vroegere armoede. Om zich te warmen in de winderige en mistige seizoenen zagen de vroegere inwoners van deze schamele nederzetting in het zompige moerasgebied, waar met de beste wil van de wereld niets te verbouwen viel, zich gedwongen om hun eigen grond te verstoken. Waar ze de turf staken, welde het water. De gaten in het veen verbonden zij met elkaar met vaargeulen om de afgestoken plaggen per plaatschuit af te voeren. Op het pokdalige, afgegraven land verrezen bultrugboerderijen die via vlonders of hoge houten bruggen over de kavelsloten bereikt konden worden. Verder was alleen het water nog begaanbaar. De kruidenier bracht per punter zijn waren rond. De boer laadde zijn vee op een boken en zijn knecht tilde de melkbussen op een Gieters vlot. De postbode kwam in een 'botie', terwijl een jong stel in een 'botie' giechelend over de achtergracht langs de kluften naar het hooiland voer. De biezensnijder kwam in een punter voorbij op de Walengracht en groette met zijn opgestoken eeltige hand de visser die zijn paling in een bun spartelend vervoerde in zijn 'botie'. Hooi werd op een bok geladen en met vooroorlogse kalmte naar de boerderij geboomd. Het bestaan in het waterdorp was schamel, armetierigen onhandig, en als er geld was geweest om die achterlijke boel te moderniseren, zou er geen moment getwijfeld zijn.

Giethoorn werd toeristisch dankzij fictie. De regisseur Bert Haanstra gebruikte het in 1958 als decor voor zijn film *Fanfare* over twee rivaliserende koperblaasorkestjes in het denkbeeldige dorp Lagerwiede. Het was een nostalgische komedie die feilloos appelleerde aan een nationaal gevoel dat al in de jaren vijftig een anachronisme aan het worden was in een wereld die ondanks de krampachtig gesloten gordijnen steeds meer de huiskamer binnendrong. Het was een lichtvoetige eredienst voor de Hollandse knusheid en onschuld, geardeerd met schattige dieren, die uitmondde in een happy end. Het was de ultieme Nederlandse feelgoodmovie en werd een onvoorstelbaar succes. De film trok meer dan tweeënhalf miljoen bioscoopbezoekers en is daarmee de op één na succesvolste Nederlandse film al-

ler tijden. Mensen hebben de aandoenlijke neiging om personage te willen worden in de boeken of films waarvan ze hebben genoten en af te reizen naar het decor. Door daar feitelijk rond te banjeren hopen ze deel te worden van de fictie. Hordes toeristen en dagjesmensen trokken naar Giethoorn om Lagerwiede te bezoeken. Binnen een decennium was toerisme de voornaamste bron van inkomsten geworden voor het dorp. De moderne dakbedekking van de bultrugboerderijen werd ontmanteld en de rieten daken werden teruggeplaatst. De N334 werd omgelegd en verbreed tot een goede, doorgaande verbinding en langs het kanaal naar Steenwijk werden jachthavens aangelegd. De vaarboeren verdwenen en de huizen werden voor astronomische bedragen verkocht aan koopkrachtige westerlingen. Toen de komiek en eerste Bekende Nederlander uit de vaderlandse geschiedenis Rijk de Gooyer er een woonboerderij kocht, was het dorp voorgoed veranderd.

De wereld ontdekte Giethoorn. Het dorpje met een kleine drieduizend inwoners ontvangt inmiddels tienduizenden toeristen per dag. De laatste jaren is er een explosieve groei geweest van het aantal Chinese bezoekers. Er komen er nu zo'n honderdvijftigduizend per jaar. In Shanghai hebben ze Giethoorn op ware grootte nagebouwd en dankzij het enorme aantal Chinese stemmen heeft het dorp een plek gekregen op het bord van de wereldeditie van het spel Monopoly. Restaurants in Giethoorn bieden menukaarten in het Chinees waarop gerechten staan die Chinezen lekker vinden, zoals asperges met spek en erwtensoep. Hotels zijn uitgerust met noedelkokers op de kamers. Obers en serveersters spreken vaak een mondje Mandarijn. Chinese investeerders kopen op grote schaal vastgoed op, vooral langs de prestigieuze Dorpsgracht, en nemen bootverhuurbedrijven over. Volgens sommige voorspellingen zal het aantal Chinese toeristen in Giethoorn binnen een decennium groeien naar een miljoen per jaar.

Ik zag hen toen ik over het Binnenpad langs de Dorpsgracht wandelde. Ze stonden massaal foto's van elkaar te nemen op de houten bruggetjes of deden dat zittend in een klein bootje met een elektromotor. Ze waren over het algemeen koddig gekleed, zoals we van Chinese toeristen gewend zijn, maar in elk geval gekleed, wat van de Europese toeristen niet met overtuiging gezegd kon worden. Er voer

een bootje voorbij dat uitpilde van luidruchtige Fransen die hun campingbuiken schaamteloos lieten meedeinen op de golfslag van rakelings passerend verkeer. Een Duitse deerne lag topless te schelden in het vooronder van de fluisterboot die haar Mercedesminnende echtgenoot met een rood hoofd en verbeten trekken rond de mondhoecken door de chaos probeerde te wurmen.

Iets verderop, bij het kruispunt met een andere gracht, was het spektakel nog overweldigender. Een boot met Belgen die de bocht naar links iets te ruim had genomen en nu dreigde te worden vastgevaren door een Chinese boot die van de andere kant kwam, zette de buitenboordmotor op volle kracht in zijn achteruit, waardoor hij een ander bootje met Chinezen schampte, dat vervaarlijk begon te wiebelen, en een sloep met dronken Spanjaarden midscheeps dreigde te rammen, hetgeen net voorkomen werd doordat een van de Spanjaarden de Belgische boot met de hand wist af te houden. Aan de andere kant van de gracht zat een Chinees stel met zijn boot vast aan de wal. De stalen beschermbeugel van de buitenboordmotor zat klem achter een plank van de beschoeiing van de waterkant. Terwijl zij met haar selfiestick foto's maakte van de penibele toestand, probeerde hij het bootje verwoed los te manoeuvreren en trok daarmee uiteindelijk de hele plank van de oever. Ze visten hem uit het water, gooiden hem op het gras, keken of niemand het had gezien en voeren er zo snel vandoor als het drukke verkeer toeliet. Op dat moment kwam er van de andere kant een ander Chinees stel aangevaren dat zijn huurbootje niet goed had begrepen. Zij zat omgekeerd op het bankje bij de voorplecht en hij zat eveneens omgekeerd op het bankje vlak voor haar terwijl hij voorover reikte naar het stuurwiel bij de achterplecht en de boot op die manier met de motor in zijn achteruit andersom bestuurde.

‘Had je dat maar gefilmd hè, Marco,’ zei ik.

‘Ach, wanneer we hier terugkomen zal het precies hetzelfde zijn. Daar ben ik zeker van. Maar misschien heeft Théophile het gefilmd.’

Théophile Zoff stond een stukje verderop met zijn rug naar de gracht een boomtop te filmen terwijl hij met zijn gehandschoende hand voor zijn kastje op en neer wapperde en na iedere beweging hardop ‘hippopotame’ prevelde als een magische bezwering.

‘Ongelooflijk,’ zei hij. ‘Als de fotonen vanachter die boom in mijn

camera schieten, exploderen ze. Dat levert een bijna abstract beeld op.'

'Hoe kun je dat nou weten, Théophile?' vroeg ik. 'Je hebt geen oculair. Je kunt helemaal niet zien wat je aan het filmen bent.'

'Dat is zo. Maar dit heb ik al zo vaak gefilmd. Prachtig is het. Magnifiek.'

Marco stootte mij aan. 'Kun je niet eens aan zo'n Chinees gaan vragen wat hij hier nou eigenlijk precies aan het doen is?'

'Dat kun je toch ook zelf vragen?'

'Ja, maar jij bent de interviewer.'

'Ga je mij nu lopen regisseren zonder camera?'

'Ik zou gewoon heel graag willen zien wat de dynamiek is, qua interactie.'

Het duurde even totdat we een Chinees te pakken hadden die Engels sprak, maar uiteindelijk vonden we een jonge Chinese vrouw die ons kon uitleggen wat voor haar de aantrekkingskracht was van Giethoorn.

'De frisse lucht,' zei ze door haar mondkapje heen. 'Het is hier zo groen en zo gezond. In China bestaat dit niet meer door de industriële en technologische vooruitgang. Maar Europa is zo ouderwets en achtergebleven dat ik mij hier kan voorstellen hoe onze voorouders leefden.'

'Dat is heel interessant,' zei ik. 'Dank daarvoor.'

'Geen dank. Mag ik jullie ook iets vragen? Weten jullie toevallig hoe laat het hier sluit?'